

§ XIII.

DE RESERVATIONE BENEFICIORUM IN GENERE.

378. *Reservatio beneficiorum.* — Quæritur I. Quid, et quotuplex sit reservatio beneficiorum? Resp. I. Reservatio, quantum ad propositum, est alicujus ecclesiastici beneficii vacaturi, per habentem ad istud potestatem, ad se facta avocatio. Ita Æneas de Falconibus, tom. XV. *Tractatum*, part. I. tract. *de Reservatione benefic.* quæst. 1. *Principal.* n. 1; Joan. Chokier in regul. 1. Cancell. n. 12; Gonzalez ad reg. 8. Cancellar. gloss. 5, n. 19; Azorius, part. II. lib. VI. cap. xxxiv. quæst. 1; Pirhing, h. t., n. 317; Sannig, eod. cap. iv. n. 1. et alii. Dicitur, avocatio: quæ particula stat loco generis; reliqua vero adduntur per modum differentiae. Dicitur ulterius, « per habentem ad istud potestatem; » qualis est Papa, utpote plenariam circa omnia totius mundi beneficia ecclesiastica dispositionem habens, cap. ii. h. t. in 6. cum similibus. Deinde legatus a latere: nam iste potest beneficia, quæ in provincia sibi decreta tempore suæ legationis vacaverint, suæ collationi reservare; sub certis tamen limitationibus, quæ habentur in c. *de Præsenti.* 3. *de Offic. legat.* in 6.

379. *Beneficium reservatum, quid?* — Et conformiter dictis intelligendum est, quid sit beneficium reservatum: nam tale dicitur illud, cujus collationem superior, v. g. Papa, sibi propriam vendicat, ut ab aliis collatoribus ordinariis conferri non possit. Layman, lib. IV. *Theol. mor.* trac. II. cap. xi. n. 1. et communis.

380. *Reservatio beneficiorum, quotuplex.* — Resp. II. Reservatio beneficiorum est duplex, generalis videlicet, ac specialis. Ita Garcias, *de Beneficiis*, part. V. cap. i. n. 56. et seqq.; Azorius, part. II. lib. VI. cap. xxxiv. q. 3; Pirhing, h. t. n. 318. et alii. Quamvis postea non nihil varient in explicatione horum terminorum. Siquidem Felinus, c. *In nostra*, coroll. 5, n. 15, *de Rescript.* et Milis in *Repert.* §. *Reservatio.* vers. 2. ac non pauci alii, per « Reservationes generales beneficiorum » intelligunt illas, quæ sunt introductæ a jure communi: per « speciales » vero, quæ habentur per regulas Cancellariæ, aut concordata, vel hujusmodi, ultra dispositionem juris communis.

381. *Reservatio beneficiorum generales et speciales, quæ?* — Verius tamen videtur, quod « Reservationes generales » censeantur illæ,

quibus reservantur plura beneficia in communi: ut puta, beneficia in curia vacantia, vel beneficia devoluta, aut quæcunque beneficia eorum, qui promoventur ad episcopatus, et hujusmodi. « Reservationes speciales » e contra dicuntur illæ, quæ fiunt de certis beneficiis: hoc est, de talibus beneficiis, quæ sunt determinata, seu specialia vel ratione loci, reservando v. g. omnia beneficia certæ ecclesiæ; vel ratione ipsiusmet beneficii; ut cum certa dignitas reservatur, vel ratione personæ, ut dum Papa jubet beneficium primo vacaturum in ecclesia N. conferri Titio clerico. Ita Rota decis. 28. *de Præbend.* in antiq. et decis. 3. *de Restitut. spoliat.*; Garcias, cit. part. V. cap. i. n. 58. et 60; Azorius, et Pirhing, ubi supra; Flamin. Parisius, *de Resignat. benefic.* lib. II. quæst. 6, n. 16 et seqq. et alii.

382. *Reservatio beneficiorum alia fit apposita decreto irritante: alia fit simpliciter sine tali decreto.* — Resp. III. Ulterius reservatio beneficiorum alia est, quæ fit apposito decreto irritante; hoc est, decernendo irritum et inane, si quid secus attentatum fuerit: quale decretum plerumque reservationibus a Papa factis apponi solet; ut c. *Si beneficia.* 20. h. t. in 6. Alia reservatio est, quæ simpliciter, et absolute, nullo apposito tali decreto.

383. *Harum quælibet ligat manus inferioris collatoris: sed cum discrimine.* — Est autem notabilis differentia inter reservationem apposito decreto: et inter eam, in qua istud non apponitur. Licet enim quælibet reservatio liget manus collatoris inferioris; adeo, ut beneficium, Papæ v. g. reservatum, valide conferre non possit, hoc ipso, quod Papa de sua majori potestate illud sibi, suæque collationi reservavit: nihilominus istud contingit cum discrimine. Siquidem

384. *Illæ afficit etiam ignorantes, non istæ.* — Reservatio beneficii facta apposito decreto irritante, afficit etiam ignorantem: adeo, ut invalida sit collatio beneficii taliter reservati etiamsi ordinarius collator ignorasset, reservationem ejusdem a Papa prius factam fuisse, arg. cit. c. *Si beneficia.* 20. h. t. in 6. ac notat Ancharanus, ibid. not. 2. et Franchus, n. 1; Pirhing, h. t. n. 320. et Garcias, d. part. V. cap. i. n. 408. et seqq. allegans alios. E contra vero reservatio beneficii, nullo apposito decreto irritante facta, solum ligat manus collatoris inferioris post notificationem, non vero afficit ignorantem: unde collator ordinarius valide confert beneficium

sine apposito decreto reservatum, si revera factam reservationem ignoravit; tum quia ignorantibus venia non negatur, can. *Proposuiti.* dist. 82; tum quia cit. c. *Si beneficia.* h. t. in 6. ad inducendam invaliditatem factæ bona fide collationis beneficii reservati, utrumque copulative requiritur; videlicet, tam reservatio, quam apposito decreto irritantis, illis verbis: « Aut decreto interposito reservantur: » ac notant auctores proxime citati.

385. *Illæ inficit non solum titulum, sed etiam possessionem, etc. Ista annullat solum collationem in contrarium factam.* — Est et alia differentia. Nam reservatio beneficii cum decreto, inficit non solum titulum, quatenus collatio ejus per inferiorem postmodum facta, non tenet: sed etiam vitia possessionem, et omnia, quæ inde consequuntur, c. *Si eo tempore.* 45. *de Election.* in 6; Garcias, cit. part. V. cap. i. n. 410. et 428. post Rotam decis. 24. n. 5. et decis. 156, part. II. divers. et alios. Adeo, ut collatio ordinarii nihil omnino præstet, ne quidem titulum coloratum: et si is, qui ejusmodi beneficium obtinet, isto spoliatur, non possit agere de spolio. Chokier in regul. 1. Cancell. n. 18. citans Rotam decis. 16. in novis; Pirhing, h. t. n. 322. Idque fit propter prægnantiam, amplitudinem, et generalitatem verborum decreti, quo dicitur, « Decernentes irritum et inane, quicquid secus scienter vel ignoranter contigerit attentari: » de quo plura Barbosa, in tract. *De Clausulis*, claus. 40. E contra vero reservatio beneficii sine decreto, solum annullat collationem in contrarium factam; non vero videtur discolorare titulum, neque possessionem inficere. Garcias, loc. cit. n. 410. citans Simonetam *de Reservatione.* quæst. 40.

386 et 387. *Reservatio collationis quorundam beneficiorum respectu Papæ, cur facta fuerit?* — Quæritur II. Cur reservatio quorundam beneficiorum facta fuerit? Resp. Cur reservatio collationis aliquorum beneficiorum ecclesiasticorum, præsertim respectu Romani Pontificis, Christi in terris vicarii, introducta fuerit, multiplex posset assignare ratio congruentiæ, potissimæ tamen sunt sequentes. Imprimis enim sancta Romana Ecclesia cæterarum ecclesiarum primatum tenet, can. 1. dist. 22. atque ad ipsum Romanum Pontificem ab initio pertinebat collatio omnium beneficiorum totius Urbis et Orbis, cap. ii. h. t. in 6. cum similibus. Et

quamvis ipse postea concesserit episcopis potestatem conferendi beneficia suarum ecclesiarum, can. *Regenda.* 10. q. 1. et alibi: ut tamen intelligeretur, majorem penes se remansisse potestatem, c. *Dudum.* 14. § *Nos igitur de Præbend.* in 6. Ipsisque episcopis copulative solum, non autem privative, potestatem conferendi beneficia fuisse concessam; cum sint vocati iuxta in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis, can. *Qui se scit.* 2. q. 6. Haud immerito Papa quorundam beneficiorum collationem expresse sibi reservandam censuit.

Aliam reservationum causam ponit Chokier in reg. 8. Cancell. circa init. num. 9. et Pirhing, h. t. n. 319. Siquidem ad Sedem apostolicam conflunt undecumque clerici indigentes, et etiam de Ecclesia bene meriti, quibus paterna provisione Papa subvenire tenetur: unde justum fuit, imo et necessarium, ut quorundam beneficiorum, talibus clericis dato tempore conferendorum, collationem sibi reservaret. Atque hæc ratio habetur etiam in reg. 9. Cancellariæ, illis verbis: « Item cupiens SS. D. N. PP. pauperibus clericis, et aliis bene meritis personis providere, » etc. Accedit, quod hac ratione conservetur major communicatio, et conjunctio inferiorum ecclesiarum, atque clericorum, per totum orbem cum Ecclesia Romana Matre sua, dum ab ipsa non solum in spiritualibus, sed etiam in temporalibus, seu redditibus ecclesiasticis dependent, atque adjuvantur.

388. *Reservatio beneficiorum an sit favorabilis, vel odiosa?* — Quæritur III. Utrum reservatio beneficiorum sit favorabilis, vel odiosa? Resp. I. Reservatio beneficiorum est odiosa, atque restringenda; nec inducitur, nisi in casibus expressis. Ita Glossa in c. *Præsenti.* §. *Finitur legatio.* *de Offic. legat.* in 6. asserens, reservationes beneficiorum esse odiosas propter duo: quia per eas datur via ad vacaturas; et quia præjudicant ordinariæ potestati. Navarrus in c. *Acceptat.* *de Restitut. spoliat.* in Oppositionis decimæ solutione, n. 42. dictam Glossam appellans memorabilem; eamque procedere asserens non solum in speciali reservatione (puta, si Papa reservet beneficium primo vacaturum in Ecclesia A. conferendum Cajo) sed etiam in generali, arg. c. *Mandatam.* 38. *de Rescript.*; Garcias, part. V. *de Benefic.* cap. i. n. 67, præter plures alios citans Bellameram *de Permutat. benefic.*, part. III. quæst. 1, et consil. 34, cum collectario dicentem, quod

reservations Papæ, etiam generales, et motu proprio factæ, sint odiosæ, et restringendæ: quia ordinariis auferunt jura sua. Cassadurus, decis. 3. n. 5. *de Reservationib.* eandem Glossam approbans; Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc.*, allegat. 57. n. 18, citans Bignanum, decis. 4. in fin. *de Præbend.* et Simonettam *de Reservat.* quæst. 5. et Rotam in Seguntina archidiaconatus et canonicus, 19. martii, 1604, coram cardinale Lancelotto jun.; Castro Palao, part. II. tract. XIII. *de Beneficiis*, disp. 2, punct. 15, n. 5; Flamin. Parisius, lib. VII. *de Resignat. benefic.* quæst. 11, n. 33; Joann. Chokier ad reg. 8. Cancellar. n. 5; Petrus de Murga tract. *de Beneficiis*, cap. III. n. 259; Farinacius, decis. 691, n. 2. His accedunt alii, quos pro hac sententia citat Gonzalez ad reg. 8. Cancellar. § 6. *Proæm.* n. 6. generaliter docentes, quod reservatio dicatur odiosa: ut Rota decis. 1. n. fin. *de Præbend.* in antiq.; Calderinus consil. 10. in fin. *de Præbend.*; Geminianus, consil. 36. n. 2; Decius cap. II. n. 6. *de Election.*; Parisius consil. 19. n. 4. lib. IV; Gambarus *de Legato*. lib. III. n. 194, aliique plures, junctis citandis infra n. 391.

389. *Probat, eam esse odiosam, sicque restringendam.* — Accedit ratio, per Glossam, ubi supra, jam insinuata. Quia videlicet reservatio detrahit jurisdictioni ordinariæ, quæ dicitur favorabilis, et naturalis. Glossa in Clem. ult. §. *Nolumus. de Offic. ordinar.* Atqui omnis dispositio, quæ est derogatoria potestati ordinarii, est odiosa. Abbas c. *Si quis contra.* n. 4. *de Foro compet.* Sicque, veluti lædens jus alterius, est restringenda, arg. c. *Super eo.* 15. *de Offic. delegat.* Et hinc Pontifex in Extravag. *Ad regimen.* h. t. inter commun. sicut et in regulis Cancellariæ, multum enucleate solet specificare beneficia illa, quæ reservare intendit, ne alioquin censerentur non reservata.

390. *Refertur contraria quorundam sententia, loquendo de reservationibus generalibus.* — Fatendum tamen, quod Æneas de Falconibus cit. tract. *de Reservation. Benefic.*, prælud. 2, n. 1, atque Gonzalez d. § 6. *Proæm.* n. 25. et seqq. et præsertim. n. 74. allatam doctrinam intelligendam censeant solum de reservationibus specialibus, seu particularibus atque factis ad favorem certarum personarum, vel ratione expectatarum ad beneficia viventium: nam tales etiam ipsi concedunt esse odiosas, sicque restringendas. At vero reservationes generales, v. g. illas, quæ

habentur in regulis Cancellariæ, asserunt esse favorabiles, sicque extendendas. Rationes ipsorum præcipuæ sunt: tum quia ab initio omnis potestas conferendi beneficia residebat penes solum Papam, arg. can. 1. et 2. dist. 22. cum similibus; ac proinde per reservationes generales nihil præjudiciale innovatur, sed res reducitur ad suum primævum statum: quod est favorabile, cum res de facili revertatur ad naturam suam, et primævum statum, can. *Ab exordio* dist. 35. Clossa c. *Statutum.* §. *Numerandum.* h. t. in 6. Barbosa, *Axiomat.* 199. n. 13; tum quia reservationes generales beneficiorum principaliter fiunt pro favore ecclesiarum, atque procuranda earumdem utilitate, et sublevanda clericorum bene de Ecclesia meritorum indigentia, ut dictum n. 386. et 387. Atque ex fine primario, seu principali oportet dignoscere, an dispositio aliqua sit favorabilis, nec ne; ergo.

391. *Prior sententia est communior inter doctores, simulque probabilior.* — Verum his non obstantibus prior sententia communior inter doctores, simulque probabilior, etiam loquendo de reservationibus generalibus, et factis per viam legis: ut est illa, quæ habetur in c. *Licet.* 2. h. t. in 6. Hanc enim esse odiosam, eo quod detrahat jurisdictioni ordinariæ, notat Glossa ibid. §. *Dignitatum*, dum asserit, quod sub reservatione ibidem promulgata non comprehendantur episcopatus, Istud quippe foret falsum, si reservatio facta per viam legis generalis, foret favorabilis: nam episcopatum in materia favorabili venire nomine *Beneficiorum*, præter communem aliorum, concedit ipsemet Gonzalez, ubi supra, gloss. 9. n. 36. et 37. Accedit, quod idem Gonzalez. § 5. *Proæm.* n. 139. asserat, quod constitutio c. *Si Apostolica.* 35. h. t. in 6. sit favorabilis; « quia (inquit) restringit reservationem, » cap. II. eod. tit. in 6. ac reducit, quoad illum « casum, materiam ad jus communi: » ergo hoc ipso concedere cogitur, reservationem in cit. cap. II. h. t. in 6. esse odiosam atque restringendam; haud obstante, quod si lata per viam legis generalis, simulque clausa in corpore juris canonici. Atque id ipsum, nempe memoratam reservationem citati cap. II. h. t. in 6. esse odiosam, tenet Geminianus, ibid. n. 9. et Franchus, n. 6. et Simonetta *de Reservation.* quæst. 5. n. 27. 28. et 29. apud Gonzalez § 6. *Proæm.* n. 12. Unde Navarrus, ubi supra, n. 42. in specie carpi Æneam de Falconibus,

contrarium tenentem, quasi immemor fuisset illius Glossæ, quæ habetur c. *Præsent.* §. *Finitur legatio. de Offic. legat.* in 6.

392. *Solvuntur rationes oppositæ sententiæ.* — Nec obstant rationes n. 390. in oppositum allatæ. Non prima: nam si quid probaret, pariter sequeretur, quod etiam reservationes speciales, et particulares, dicendæ forent favorabiles: cum etiam per istas reducat res ad pristinum statum, seu ad primævam potestatem papalem conferendi beneficia ecclesiastica: hoc autem nec Gonzalez, nec Æneas de Falconibus concedit. Sequeretur pariter quod jurisdictio delegata foret favorabilis utpote per quam similiter reditur ad primævum statum, sive ad eam jurisdictionem, quam Papa, Christi in terris vicarius, in persona sancti Petri apostoli *Matth.* XVI. 18, 19; et Joan. XXI. 17, immediate a Deo recepit. Atqui istud est contra Glossam in cap. I. §. *Processus. de Rescript.* in 6. et communem doctorum: unde patet imbecillitas primæ rationis. Quin imo, cum Pontifex ex singulari benignitate sua, potestatem conferendi beneficia ecclesiastica, etiam ordinariis locorum de jure communi concedere dignatus fuerit, uti habetur c. *Ex frequentibus.* 3. *de Institution.* Beneficium autem proprie dictum, contra principem concedentem sit interpretandum largissime, c. *Olim.* 16. *de Verb. signif.* et alibi: consequens est, ut eidem contraria dispositio, puta, reservatio beneficiorum ecclesiasticorum ab ordinariis conferendorum, censenda sit odiosa, et stricte interpretanda. Neque urget altera cit. n. 390. allata ratio, quia non obstante, quod omnes leges ferantur ex causa favorabili, seu pro communi bono reipublicæ, can. *Erit autem lex.* dist. 4. dantur nihilominus leges quædam pœnales, stricteque interpretandæ: eo quod primario respiciant punitivum quantum fieri potest restringenda) quamvis ultimate etiam respiciant bonum commune reipublicæ, juxta dicta superius lib. I. tit. II. *de Constitutionibus.* § 17. n. 442. Idem ergo, servata proportione, dicendum est in proposito; ac proinde neganda consequentia.

393. *Dantur tamen beneficia aliqua, quæ sub reservationibus, etiam generalibus, absque speciali eorum mentione non comprehenduntur.* — Quæritur IV. An dentur aliqua beneficia, quæ sub reservationibus, etiam generalibus, nulla de ipsis facta mentione speciali, non comprehenduntur? Resp. Affirmative, adeo

ut Æneas de Falconibus cit. tract. *de Reservat. benefic.* quæst. 3. principal. viginti sex hujusmodi beneficia enumeret; etsi de nonnullis eorum dubitet, præsertim loquendo in ordine ad reservationes generales, uti notat ibid., n. 33; Gonzalez, ad reg. 8. Cancell. Gloss. 5. n. 22 et ead. Gloss. 5. § 1, n. 2. et seqq. ex professo declarans beneficia, quæ cadunt, vel non cadunt, sub illis verbis regulæ VIII (nunc IX.) Cancellariæ, collationi Papæ reservantibus « Omnia beneficia Ecclesiastica. » Garcias, part. V. cap. I. § 1. et seqq. fusissime agens de reservatione beneficiorum in specie; Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc.* allegat. 57, n. 27 et seqq. et n. 142 et seqq. et alii. Idque declaratur inductione, adducendo tales casus cæteris certiores, simul et notabiliores.

394. *Ubi sunt beneficia manualia, seu ad nutum revocabilia.* — Sic imprimis reservatio generalis beneficiorum solummodo completitur beneficia perpetua, seu proprie dicta: non autem beneficia manualia; hoc est, ad nutum revocabilia, sive sint sæcularia, sive regularia. Hæc enim sub reservationibus generalibus non comprehenduntur, cum nec sint beneficia proprie dicta; simulque Papa reservando sibi collationem beneficiorum, loqui videatur de collatione perpetua, nec intendat mutare naturam beneficiorum, nisi istud exprimat. Glossa in Clem. un. §. *Revocari.* circa fin. *de Supplend. negligent. prælat.*; Æneas de Falconibus d. tract. *de Reservation. benefic.* quæst. 3. principal. n. 25; Barbosa, cit. allegat. 57, n. 146 et 147. et 152; Layman, lib. IV. *Theol. mor.* tract. II. cap. II. n. 1; Garcias, part. V. *de Beneficiis*, cap. I, n. 510, citans Calderinum consil. 26. *de Præbend.* et Rotam decis. 639. n. 8. part. I. divers.; Gonzalez ad reg. 8. Cancell. Gloss. 5, § 6, n. 9. et seqq., allegans plurimos alios; atque subjungens, ita fuisse decisum die 10 decemb. 1603. coram R. D. Litta.

395. *Item beneficia jurispatronatus laicorum, vel mixti, ex fundatione, ædificatione, vel dotatione acquisiti. Tali jurispatronatus laicorum Papa derogare non solet.* — Deinde sub reservationibus papalibus non comprehenduntur beneficia, quæ sunt jurispatronatus laicorum, ex fundatione, ædificatione, vel dotatione acquisiti, absque expressa hujus mentione. Glossa cap. II. §. *Collatio.* h. t. in 6; Covarruvias, *Practic. quæst.* cap. XXXVI. n. 1. et 3. 4; Azorius, part. II. lib. VI.